

Проблеми викладання економічних дисциплін у ВНЗ України*

І. А. МЕДВЕДЄВⁱ, О. А. ШОВКОПЛЯСⁱⁱ

У роботі розглядаються актуальні питання модернізації системи вищої освіти в Україні в аспекті формування релевантних компетенцій майбутніх фахівців з економіки. Як у сучасних умовах, так і протягом усієї історії інституту вищої освіти вона залишається під впливом держави. Підготовка фахівців з економіки займає важливе місце у формуванні сучасної державної освітньої політики в Україні. Автори пропонують вирішення питання підвищення рівня вмотивованості студентів до вивчення економічних дисциплін шляхом впровадження в навчальний процес інноваційних освітніх технологій. Значна увага приділяється моделі організації змішаного навчання як ефективному механізму активізації підготовки фахівців з економічних дисциплін. Визначені основні переваги та проблеми впровадження електронного навчання. Стаття може бути корисною для педагогів-практиків, державних службовців, учених, магістрантів усіх форм навчання.

Ключові слова: державна освітня політика, дистанційна освіта, економічна дисципліна, змішане навчання, інноваційна освітня технологія, інформаційна система, навчальний контент, технологія електронного навчання.

Абревіатури:

ІКТ	– інформаційно-комунікаційні технології;
ВНЗ	– вищий навчальний заклад (виш);
ДК	– дистанційний курс;
OCW (OpenCourseWare)	– відкритий освітній ресурс;
ЄС	– Європейський Союз;
США	– Сполучені Штати Америки;
РФ	– Російська Федерація.

УДК 378.147:33

JEL код: A220

Вступ. Проблеми викладання економічних дисциплін в університетах України на початку ХХІ століття були й залишаються досить актуальними. По-перше, незважаючи на зростання загального рівня економічних знань в українському суспільстві, рівень економічної культури громадян залишається на порівняно низькому рівні. По-друге, сучасна ситуація на ринку праці в Україні диктує нові вимоги не лише до фахівця з економіки, а й взагалі до людини з вищою освітою. В умовах глобальної економічної кризи нової актуальності набувають проблеми застосування інноваційних підходів до

ⁱ *Медведєв Ігор Анатолійович*, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри економіки підприємств міського господарства Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

ⁱⁱ *Шовкопляс Оксана Анатоліївна*, кандидат фізико-математичних наук, старший викладач кафедри прикладної математики та моделювання складних систем Сумського державного університету.

* Робота виконана в рамках НДР «Модель організації змішаного навчання у вищому навчальному закладі» (№ д/р 0115U001568).

© І. А. Медведєв, О. А. Шовкопляс, 2017.

підготовки бакалаврів та магістрів з економічних спеціальностей. Разом із тим ці проблеми зумовлені низкою питань, що виникають перед педагогами, економістами, працівниками органів державного управління освітою, які займаються проблемами модернізації викладання економічних дисциплін в університетах [4]. Серед різноманіття питань, що привертають увагу представників економічної науки, більшість лежать у площині науково-технічного прогресу і викликані такими протиріччями:

- між потребою реального сектору економіки у нових фахівцях, які мають інноваційну професійну складову, та застарілою структурою системи підготовки й підвищення кваліфікації фахівців з економіки підприємства;
- між можливостями сучасних університетів застосовувати інноваційні підходи і технології в процесі підготовки фахівців для економіки та реальним застосуванням цих інновацій у повсякденній педагогічній та управлінській практиці;
- між умінням сучасними фахівцями економічної галузі застосовувати інноваційні підходи і технології у власній професійній діяльності та реальним впливом цих технологій на показники продуктивності праці.

У сучасних умовах Українська держава і суспільство потребують того, щоб в економіці та громадському житті з'явилися фахівці з економіки, здатні власним інтелектом, досвідом, знаннями, вміннями та навичками створювати умови для розвитку економіки і сприяння в державі інвестиційного клімату. Разом із тим негативні тенденції зовнішньої агресії є перепонами цим починанням. Щороку зростає економічна еміграція громадян України в США, країни ЄС, РФ тощо. Якщо до 2014 року еміграція українських громадян за кордон мала переважно «економічний» характер (мова йдеться про еміграцію з метою заробляння грошей), то сьогодні переважає «соціальна» еміграція з України.

Інформація як необхідна умова розвитку правильної навігації поступу економіки держави повинна мати активний характер, бути достовірною та своєчасною. Такими ж повинні бути знання, уміння, навички і компетенції тих, хто займається економікою. Саме такі фахівці зможуть приймати сучасні виклики на шляху формування нової економіки, визначати перспективи її розвитку. Існує очевидний зв'язок між рівнем володіння сучасними ІКТ та їх впливом на прийняття економічно доцільних управлінських рішень. Основним призначенням ІКТ як сукупності різноманітних технологічних інструментів та ресурсів є здійснення комунікації, забезпечення процесу створення, поширення, збереження та управління інформацією, зокрема щодо змін в економічному середовищі. Якими ж повинні бути шляхи вдосконалення інфраструктури інформаційного освітнього простору, щоб забезпечити формування в сучасних умовах релевантних компетенцій майбутніх фахівців з економіки? З огляду на зазначене предметом дослідження є інформаційні системи забезпечення якості вищої економічної освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання становлення та розвитку викладання економічних дисциплін в університетах України і впливу на цей процес інформаційного суспільства розглянуті в працях Ю. Амосова, В. Гриньової, В. Заруби та ін. Істотний вплив на процес розуміння проблем викладання економічних дисциплін у вишах відповідно до сучасних інформаційно-комунікаційних вимог простежуються в працях В. Адрушенка, М. Згуровського, Д. Дубова, С. Гнатюка, В. Кременя, С. Николаенка, О. Ожевана і багатьох інших вітчизняних та зарубіжних учених.

Метою роботи є розгляд актуальних проблем викладання економічних дисциплін в університетах України та аналіз впливу інформації та ІКТ на сучасну та перспективну

викладацьку, педагогічну, наукову та організаційно-педагогічну діяльність, спрямовану на підготовку економістів.

Результати дослідження. Цілком справедливо економіка вважається, з одного боку, найсуттєвішою сферою в житті людини, з іншого – визначальним чинником розвитку суспільства, адже саме в зоні економічних відносин формуються передумови постінформаційного прогресу людства, в матеріально-предметному вигляді реалізується духовна складова людини, тобто матеріалізуються її знання, досвід, уміння. З цієї точки зору на особливу увагу заслуговують дослідження загальних тенденцій розвитку виробництва і ринку праці як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні [5].

Людське суспільство як осереддя економічної діяльності функціонує в рамках внутрішнього й зовнішнього інформаційного середовища. Розглянемо це питання на прикладі конкретного індивіда. Індивідуальні психофізіологічні особливості людини, її набутий досвід (до якого варто віднести й особистісний професійний потенціал) та взаємодія із навколишнім середовищем (завдяки якому досвід детермінується) зумовлюють ланцюгову реакцію людини у вигляді прагнення до самопрояву, що реалізується як у праці, так і в інших формах діяльності. Саме на цей момент необхідно звернути увагу, оскільки сучасному фахівцю-економісту вже недостатньо лише знати та вміти. У сучасних умовах життєдіяльності України важливим стає момент активності й творчості економіста, його здатність бути антикризовим менеджером. Істотним для розуміння схеми «знання – уміння – компетенції – самопрояв» є те, що в даному випадку термін «прагнення» використовується не для зазначення латентного стану психіки людини, а для опису генези діяльності й відгуку на зовнішні впливи. Такий погляд на проблему місця фахівця з економіки у сучасному економічному просторі свідчить про неминучість впливу активної ролі особистих якостей на підтримку і розвиток економічного середовища, держави і самої людини.

У сучасній науковій літературі з економіки праці, педагогіки, державного управління освітою існує думка про надлишковий об'єм підготовки економістів в Україні. За останні 25 років в українському освітньому середовищі зафіксована тенденція, коли економічні спеціальності відкривалися майже у кожному університеті III–IV рівнів акредитації. Практика тих самих років (1995–2015) свідчить, що в Україні значного поширення набуло відкриття навчально-консультаційних пунктів (міні-філій) ВНЗ, які переважно і займалися підготовкою економістів на місцевому рівні. Ці процеси, безумовно, позитивно впливали і на збільшення кількості громадян із дипломом про вищу освіту, і на рівень доступності цієї освіти. Хоча останній згаданий принцип – доступність освіти – є для України конституційним. Більше того, необхідно зазначити, що майже кожний уряд України намагався «боротися» із цією «доступністю», декларуючи, як у виступах чиновників, так і в програмних документах, боротьбу із так званою «псевдоосвітою», або «квазіосвітою». Але більше за все у цьому напрямку досяг успіху уряд А. Яценюка (міністр освіти С. Квіт), коли відбулися значні зменшення кількості вишів. По-перше, це було викликано активним використанням механізмів державного управління щодо скорочення кількості ВНЗ. По-друге, рівень економічної кризи в Україні з 2013–2014 років стає настільки глибоким, що багато ВНЗ виявляються неспроможними конкурувати на ринку освітніх послуг та вимушені припинити свою діяльність. По-третє, корупційна складова вишів загострила й без того жорстку конкуренцію в сфері освіти: значно вищий потенційний рівень виживання на ринку освіти на сьогодні мають ВНЗ-гіганти, що «ковтають» (поглинають) своїх конкурентів як жертв і разом з тим мають змогу підтримувати корупційну схему

співпраці із центральною владою та з місцевими адміністраціями й органами місцевого самоврядування. Незважаючи на те, що в Україні існує Закон «Про захист економічної конкуренції», це ще не означає, що в державі створені всі умови для чесного змагання між ВНЗ як суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання, повинні мати можливість обирати між кількома організаціями, що надають освітні послуги [6]. На ринку освітніх послуг конкуренти часто використовують заборонені прийоми у цьому змаганні. Така неправомірنا діяльність завдає великої шкоди не лише галузі освіти України, а й усій її економіці.

Якщо у перше десятиліття XXI століття еміграція молоді з України складалася головним чином із тих, хто отримав в Україні освіту (22–25 років), то сьогодні це вже випускники ЗОШ (17–18 років), які не бажають затримуватися в країні для навчання у вишах, а бажають отримувати вищу освіту за кордоном. Із кожним днем кількість таких емігрантів-громадян України зростає. У перше десятиліття XXI століття так звана «навчальна еміграція» (студентська еміграція) з України відбувалася двома потоками: перший до РФ; другий – до країн ЄС. Сьогодні ж перший майже припинився з відомих причин, другий – збільшився. Необхідно зауважити, що серед країн ЄС Польщі належить першість за кількістю студентів-українців.

Стратегічним національним інтересом будь-якої країни є підвищення якості життя населення, досягнення певного економічного зростання, розвиток фундаментальної науки, забезпечення оборони і безпеки країни [7]. Одним із реальних шляхів досягнення цих цілей є вирішення проблем удосконалення процесу підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр» та «магістр» у галузі знань «Економіка та підприємництво» з використанням інноваційних освітніх технологій. Головними з різновидів технологій, які згідно з прогнозами вчених відіграватимуть провідну роль у XXI столітті, є ІКТ.

Формування сучасного глобалізованого інформаційного суспільства вимагає від системи освіти і звичайно від тих, хто працює над підготовкою економістів, нового підходу до організації навчально-виховного процесу. В умовах, коли інформація і знання стають основним фактором розвитку прогресу в країні, ІКТ стають джерелом для нових якостей сучасного фахівця та вносять у його буття нові виміри, сенси, ідеї, візії (образи). Основним призначенням інформаційних ресурсів для економістів є розвиток його потенціалу, адже наявність активної, достовірної та корисної інформації – це запорука економічного становлення держави та соціального захисту людини.

Серед випускників українських вишів із дипломом економістів багато таких, які присвятили себе підприємницькій діяльності й спрямували свої знання, сили та капітал на розвиток власного бізнесу. Разом з тим необхідно зазначити, що велика кількість випускників на практиці так і не пов'язали свою подальшу діяльність з економікою. За деякими дослідженнями частина таких серед випускників економічних спеціальностей університетів України становить майже 50 %.

У другому десятилітті XXI століття починають істотно змінюватися й самі вимоги до економічних знань, вмінь, навичок, компетенцій. При цьому нові вимоги до працівника з економічною освітою висуває не тільки той, хто його наймає, не тільки (локальний) чи глобальний ринок праці, а й сам працівник. Знання його повинні бути більш глибокими та широкими. Більше того, важливу роль відіграє вміння не просто знати ринок, а розумітися (орієнтуватися) та працювати в глобальному ринку (ринок – увесь світ). Звичайно, працювати на глобальному ринку може перш за все людина, яка

знає мови. По-друге, працювати на глобальному ринку можна тільки вміючи застосовувати ІКТ. Уміння створити інтернет-крамниці чи проводити фінансові операції на різноманітних інформаційних ресурсах уже не є все чимось особливим. Більше того, для економіки стає необхідним масово корпоративне, або ж масово галузеве, використання високих технологій. Наявність у командах, що заробляють гроші, «аутсайдерів», які не мають достатнього професіонального рівня володіння технологіями або ж не бажають навчатися, тягне ця команду в лігу меншого рівня (в іншому разі призводить до банкрутства). Створювати продукт майбутнього можна лише за умов орієнтації себе на випереджальний розвиток. Звичайно, вимоги до викладачів чи програм навчання, які повинні готувати сучасних фахівців з економіки, обов'язково повинні мати інноваційний характер.

Важливим критерієм сучасної системи освіти є її безперервність. Аналіз світового досвіду системи освіти впродовж життя свідчить, що її розвиток забезпечується формуванням єдиного відкритого освітнього простору. До основного принципу відкритої освіти належить свобода – як у виборі курсів для вивчення, так і у визначенні місця, часу і послідовності їх вивчення, іншими словами, самостійне визначення студентом своєї індивідуальної траєкторії навчання. Відкрите навчання надає студенту доступ до різних інформаційних систем без обмежень у просторі і часі.

Освітні платформи, що надають безкоштовні навчальні онлайн-курси, набувають у світі усе більшого поширення та розвитку. Із зарубіжних відкритих освітніх проєктів на особливу увагу заслуговують такі: MIT OpenCourseWare (<http://ocw.mit.edu>), OpenEducation Consortium (<http://www.oeconsortium.org>), Khan Academy (<https://www.khanacademy.org>), Coursera (<https://www.coursera.org>), Edx (<https://www.edx.org>), Udacity (<https://www.udacity.com>) та інші.

Початковий етап накопичення навчального контенту і відпрацювання технологій уже закінчився. Вищезазначені онлайн-проєкти у сфері освіти використовують технології та контент, накопичений під час запуску OCW, як базу і водночас являють собою повноцінну дистанційну освіту.

Нині в Україні цілеспрямована генерація освітнього контенту реалізується невеликою кількістю навчальних закладів. Зокрема, вільний доступ до структурованих колекцій навчально-методичних матеріалів дисциплін, включених до складу програм підготовки фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів, надає відкритий електронний ресурс OpenCourseWare СумДУ (<https://ocw.sumdu.edu.ua>).

Результати застосування у навчальному процесі вищезазначених та інших освітніх платформ констатують, що відкрита освіта вже стала рівноправною альтернативою традиційним формам навчання.

Із метою підвищення ефективності аудиторної та самостійної роботи студентів, оптимального поєднання класичних педагогічних підходів з технологіями e-learning у навчальному процесі все більшого поширення набуває модель організації змішаного навчання (blended learning). Змішане навчання як технологія змін і трансформації не може з'явитися сама по собі. Необхідні додаткові зусилля як із боку викладачів, так і з боку студентів. Подібні революційні моделі змін надають новий імпульс якісного розвитку освіти, вони ефективніші, доступніші, мають персональний підхід і з часом можуть де в чому перевершити традиційні методи [3].

У роботі автори досліджують основні переваги та проблеми змішаного навчання під час підготовки фахівців з економічних дисциплін, розробляють концептуальну модель організації аудиторної та самостійної навчальної діяльності студентів із використанням

технологій та засобів електронного навчання, проводять її апробацію у навчальному процесі.

З 1 вересня 2017 р. у СумДУ започаткований експеримент з апробації моделі змішаного навчання для дисциплін різного спрямування. Визначені завдання експерименту:

- розроблення концептуальної моделі організації аудиторної та самостійної навчальної діяльності студентів з використанням e-learning, її апробація у навчальному процесі;
- аналіз наявного досвіду окремих викладачів у СумДУ;
- виявлення нових ефективних моделей навчання із застосуванням e-learning та апробація загальновідомих підходів;
- формування групи викладачів для апробації моделі змішаного навчання, її адаптації до дисциплін різного спрямування;
- формування активної викладацької спільноти для систематизації та узагальнення досвіду на основі відкритого та публічного обговорення результатів впровадження;
- підготовка методичних рекомендацій для викладачів щодо впровадження моделей змішаного навчання у навчальний процес СумДУ [2].

Для організації та проведення Експерименту створене віртуальне середовище <https://exp.sumdu.edu.ua>.

На методичних семінарах обговорюються поточні результати експериментальних занять, робляться висновки щодо особливостей викладання дисциплін різних типів, особливостей застосування запропонованих педагогічних моделей, критеріїв оцінювання їх ефективності. Надаються рекомендації щодо особливості впровадження моделі змішаного навчання в навчальний процес.

Для апробації Експерименту та напрацювання нових рішень учасникам пропонується навчальна платформа СумДУ для змішаного навчання MIX <https://mix.sumdu.edu.ua>, яка інтегрована з наявними навчальними ресурсами університету.

Різноманітні освітні ресурси забезпечують дистанційну комунікацію всіх учасників навчального процесу. Студент отримує актуальну інформацію про результати своєї навчальної діяльності, має зручний доступ до інтерактивних навчальних матеріалів, бере участь в онлайн-конференціях, дискусіях тощо. Викладач перестає бути просто носієм знань, він тепер виконує роль тьютора – допомагає вибудувати студенту власну траєкторію навчання. Крім того, технології e-learning забезпечують постійний контакт між викладачем і студентом, регулярне програмне тестування матеріалів як у синхронному, так і асинхронному режимі.

Викладання економічних дисциплін із використанням освітніх ресурсів стає не тільки сучасним, але й викликає у студентів бажання працювати, швидко використовувати свої теоретичні знання на практиці. Перевагою моделі змішаного навчання є також можливість активного застосування міжпредметних зв'язків у процесі організації навчання та виховання. Крім того, використання ІКТ дає можливість істотно зменшити витрати на організацію навчального процесу.

Однією з проблем викладання економічних дисциплін у вишах є недосконала система підготовки кадрів та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників. Застосування електронних засобів та дистанційних технологій навчання забезпечує можливість залучення до навчального процесу великої кількості людей,

дозволяє вести навчання без відриву від виробництва, а також оперативно та якісно оновлювати навчальний контент.

Технології e-learning сприяють організації індивідуального навчання з урахуванням професійних потреб слухачів. Усе це робить технології e-learning досить привабливими для корпоративних проєктів підвищення кваліфікації, навчання та самонавчання співробітників [4].

Найбільший ефект підготовки фахівців у галузі знань «Економіка та підприємництво» з використанням інноваційних освітніх технологій досягається у тому випадку, коли вона націлена на вирішення основних проблем народного господарства або ж економіки регіону. Саме тому дистанційне навчання є привабливим не тільки для громадян, а й для корпоративних структур, малих та великих підприємств. Завдяки дистанційній освіті можна підготувати як вузькопрофільного фахівця, так і фахівця з широким спектром знань та навичок.

Для введення дистанційної форми навчання під час підготовки економістів в умовах локального сектору потрібно сконцентрувати основні дії на:

- створенні необхідної матеріально-технічної бази;
- розробленні колекцій навчально-методичних матеріалів;
- забезпеченні зручного доступу до навчального контенту;
- організації відео-конференцій та консультацій;
- організації проведення підсумкових заходів, зокрема онлайн-тестування.

Розвиток засобів дистанційного навчання під час підготовки фахівців з економічних спеціальностей відбувається природним шляхом: від створення і впровадження в навчальний процес окремих комп'ютерних технологій і прикладних програм до появи автоматизованих систем дистанційного навчання. Саме системний підхід забезпечує доступ до якісного дистанційного навчання широкого кола користувачів. Створення системи корпоративного дистанційного навчання для економістів – це багатоаспектна проблема, що включає питання навчально-методичного, технічного, програмного, інформаційного, лінгвістичного, організаційного, правового, психолого-медичного забезпечення.

Ключовим організаційним чинником успіху впровадження дистанційного навчання в середовищі економістів є підтримка проєкту вищим керівництвом. Разом із тим потребує уваги залучення до цього процесу керівників структурних підрозділів (департаментів, управлінь, відділів, філій, деканатів), які розробляють зміст програм навчання, здійснюють організаційно-методичну підтримку процесів розроблення та супроводження ДК.

Необхідно зазначити важливість постійного оновлення навчального контенту та моніторингу потреб співробітників у додаткових курсах – зміст ДК не може бути статичним, а повинен доповнюватися та оновлюватися залежно від змін, що відбуваються в економічній науці.

Після впровадження дистанційної форми навчання потрібно регулярно підбивати підсумки навчання й доводити їх до зацікавлених осіб – тобто підтримувати зворотний зв'язок із керівництвом структурних підрозділів. Завдання ж керівників структурних підрозділів полягає у визначенні потреби в дистанційному навчанні та його подальшому поширенні.

Попит на освітні послуги формують люди, які бажають отримати освіту або підвищити кваліфікацію. Основна частина послуг припадає на базову освіту. У зв'язку з підвищенням рівня безробіття і появою нових сфер діяльності можна проаналізувати

попит на перенавчання та перекваліфікацію, що проводяться за кошти замовників. Люди, які використовують послуги освіти, дуже різняться за віком, рівнем прибутку та життєвим досвідом. Сучасний навчальний комплекс, що прагне активно боротися за ринок освітніх послуг, повинен надавати послуги як вчорашнім школярам, так і особам, які відслужили у збройних силах України; громадянам, які відкривають свій бізнес, та безробітним.

Вивчення ринку освітніх послуг, додаткових та супутніх освітніх послуг, що може надавати локальний сектор заочної (дистанційної) освіти – це насамперед вивчення першочергових потреб споживачів. У реальній практиці кожний освітній заклад прагне розширити коло своїх модифікацій та моделей освітніх професійних послуг. У зв'язку з цим чимале теоретичне і практичне значення має аналіз освітніх послуг та освітніх професійних програм і факторів, які необхідно враховувати при розробленні їх модифікацій щодо різних типів споживачів. Діалектичного поєднання вимагають групи факторів: властивості (параметри) освітніх послуг; споживачі і модифікація освітніх професійних послуг (тривале базове навчання); перепідготовка фахівців у скорочені терміни (дистанційне навчання).

Висновки та перспективи подальших наукових розробок. Порівняльний аналіз основних інформаційних систем забезпечення якості вищої освіти дає можливість визначити основні шляхи формування релевантних компетенцій майбутніх фахівців з економіки. Результати впровадження електронного навчання в навчальний процес під час вивчення економічних дисциплін свідчать про зацікавленість студентів до змішаних моделей навчання, більш ефективне опрацювання ними навчального матеріалу і, як наслідок, підвищення рівня вмотивованості до вивчення дисципліни. Таким чином, створення умов для розвитку змішаного навчання є першочерговим завданням вишів.

У подальших дослідженнях автори планують продовжити впровадження змішаного навчання на денній формі, спрямованого на трансформацію традиційних поглядів та підходів викладачів до навчального процесу загалом і аудиторних занять зокрема.

Література

1. *Васильєв, А. В.* ІТ-забезпечення діяльності інноваційного університету: досвід українського вишу / А. В. Васильєв. – Суми : СумДУ, 2016.
2. *Експеримент з апробації змішаного навчання* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://exp.sumdu.edu.ua>.
3. *Кухаренко, В. М.* Теорія та практика змішаного навчання / В. М. Кухаренко. – Харків : НТУ «ХП», 2016.
4. *Лозинська, Т. М.* Інноваційні аспекти управління підприємствами аграрної сфери / Т. М. Лозинська. – Полтава : РВВ ПДАА, 2011.
5. *Медведєв, І. А.* Державне управління комплексом неперервної професійної освіти (на прикладі Сумської області) / І. А. Медведєв. – Тростянець : Тростянецька районна друкарня, 2006.
6. *Понікаров, В. Д.* Авторські права та інтелектуальна власність / В. Д. Понікаров, О. О. Єрмоленко, І. А. Медведєв. – Харків : ВД «Інжек», 2008.
7. *Сігова, В. І.* Системи високих технологій / В. І. Сігова, В. Г. Хижняк, І. А. Медведєв, А. А. Бобришев. – Суми : Ніко, 2012.

Отримано 27.11.2017 р.

**Проблемы преподавания экономических дисциплин
в вузах Украины**

ИГОРЬ АНАТОЛЬЕВИЧ МЕДВЕДЕВ*,
ОКСАНА АНАТОЛЬЕВНА ШОВКОПЛЯС**

* кандидат наук государственного управления, доцент,
доцент кафедры экономики предприятий городского хозяйства
Харьковского национального университета городского хозяйства имени А. Н. Бекетова,
ул. Маршала Бажанова, 17, г. Харьков, 61002, Украина,
тел.: +38-050-8745185, e-mail: trost_nkc@ukr.net

** кандидат физико-математических наук,
старший преподаватель кафедры прикладной математики и моделирования сложных систем
Сумского государственного университета,
ул. Римского-Корсакова, 2, г. Сумы, 40007, Украина,
тел.: +38-050-9577832, e-mail: o.shovkoplyas@mss.sumdu.edu.ua

В работе рассматриваются актуальные вопросы модернизации системы высшего образования в Украине в аспекте формирования релевантных компетенций будущих специалистов по экономике. Как в современных условиях, так и на протяжении всей истории института высшего образования, оно остается под влиянием государства. Подготовка экономистов занимает важное место в формировании современной государственной образовательной политики в Украине. Авторы предлагают решение вопроса повышения уровня мотивированности студентов к изучению экономических дисциплин путем внедрения в учебный процесс инновационных образовательных технологий. Значительное внимание уделяется модели организации смешанного обучения как эффективному механизму активизации подготовки специалистов по экономическим дисциплинам. Определены основные преимущества и проблемы внедрения электронного обучения. Статья может быть полезной педагогам-практикам, государственным служащим, ученым, магистрантам всех форм обучения.

Ключевые слова: государственная образовательная политика, дистанционное образование, инновационная образовательная технология, информационная система, смешанное обучение, учебный контент, технология электронного обучения, экономическая дисциплина.

Mechanism of Economic Regulation, 2017, No 4, 82–91
ISSN 1726–8699 (print)

Problems of Teaching Courses in Economics at Ukrainian HEIs

IGOR A. MEDVEDIEV*,
OXSANA A. SHOVKOPLIAS**

* C.Sc. (Public Administration), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economy Enterprise Urban Economy,
O. M. Beketov National University of Urban Economy of Kharkiv,
Marshal Bazhanov Str., 17, Kharkiv, 61002, Ukraine,
phone: +38-050-8745185, e-mail: trost_nkc@ukr.net

** C.Sc. (Physics and Mathematics), Senior Tutor,
Department of Applied Mathematics and Complex Systems Modelling, Sumy State University,
R.-Korsakova Str., 2, Sumy, 40007, Ukraine,
phone: +38-050-9577832, e-mail: o.shovkoplyas@mss.sumdu.edu.ua

Manuscript received 27 November 2017

The paper explores the challenges of higher education modernization in Ukraine in the context of gaining relevant competences by the students of economics. Current changes, as well as all the previous ones, are launched under the state guidance. Teaching business and economics students is crucial for modern state educational policy in the country. The authors suggest ways to enhance students' motivation for learning economics through implementing innovative educational technologies. They focus much attention on blended learning as an effective tool. Main advantages and problems of e-learning are considered. The article can be useful for teachers, educational officials, scientists, post-graduates, etc.

Keywords: blended learning, courses in Economics, distance education, e-learning technologies, innovative educational technology, information system, learning content, state educational policy.

JEL Code: A220

References: 7

Language of the article: Ukrainian

References

1. Vasyliiev, A. V. (Red.). (2016). *IT-zabezpechennia diialnosti innovatsiinoho universytetu: dosvid ukrainskoho vyshu* [IT support for the Innovation University activity: Ukrainian experience]. Sumy: SumDU.
2. Eksperyment z aprobatsii zmishanoho navchannia [Experiment on testing of mixed learning]. Retrieved from <http://exp.sumdu.edu.ua>.
3. Kukharenko, V. M. (Red.). (2016). *Teoriia ta praktyka zmishanoho navchannia* [Theory and practice of mixed learning]. Kharkiv: NTU «KhPI».
4. Lozynska, T. M. (Red.). (2011). *Innovatsiini aspekty upravlinnia pidpriemstvamy ahrarnoi sfery* [Innovative aspects of management of enterprises in the agrarian sector]. Poltava: RVV PDAA.
5. Medvediev, I. A. (2006). *Derzhavne upravlinnia kompleksom neperervnoi profesiinoi osvity (na prykladi Sumskoi oblasti)* [State administration of the complex of continuing vocational education (for example, Sumy region)]. Trostianets: Trostianetska raionna drukarnia.
6. Ponikarov, V. D., Yermolenko, O. O., & Medvediev, I. A. (2008). *Avtorski prava ta intelektualna vlasnist* [Copyright and Intellectual Property]. Kharkiv: VD «Inzhek».
7. Sihova, V. I., Khyzhniak, V. H., Medvediev, I. A., & Bobryshev, A. A. (2012). *Systemy vysokykh tekhnolohii* [High technology systems]. Sumy: Niko.